

تدوین مولفه‌های گزارشگری و افشای اطلاعات در صنعت بیمه ایران با تاکید بر آیین‌نامه شماره ۸۸

تاریخ ورود طرح‌نامه به پژوهشکده

۱۴۰۱/۱۱/۰۶

مشخصات پیشنهاد دهنده

آدرس: تهران، ده ونک، دانشگاه الزهراء تهران، دفتر ارتباط با صنعت	حقوقی: دانشگاه الزهراء(س) تهران	۱
منا پارسایی	نام و نام خانوادگی مجری	۲
عضو هیات علمی و استادیار گروه حسابداری - دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهراء(س) تهران	شغل و سمت فعلی مجری طرح	۳
سرکار خانم دکتر لیلی نیاکان (عضو هیات علمی پژوهشکده بیمه مرکزی ج.ا.ا.) سرکار خانم دکتر پرستو مصطفایی (کارشناس بیمه مرکزی ج.ا.ا.) سرکار خانم طوبی حقیقت (دانشجوی دکتری تخصصی دانشگاه الزهراء تهران)	سایر اعضای تیم پژوهشی	۴
عضو هیات مدیره شرکت بیمه ایران معین عضو کمیته حسابرسی شرکت های بیمه پاسارگاد و بیمه اتکایی تهران رواک معاون امور مالی شرکت بیمه اتکایی ایرانیان ۳ کارشناس شرکت فرابورس ایران (مسئول نظارت بر ناشران صنعت بیمه)	سوابق اجرایی مجری	۵

مقدمه

- هدف از تدوین مقررات و الزامات گزارشگری و افشا، هم در مقابل نهادهای ناظر و هم در برابر عموم، کاهش اطلاعات نامتقارن، افزایش شفافیت اطلاعاتی و بهبود قابلیت مقایسه به منظور بهبود کارایی و تنظیم بازار است.
- نهاد نظارتی بیمه در هر کشوری، در راستای رعایت حقوق ذینفعان اقدام به وضع قوانین و مقرراتی در خصوص افشای اطلاعات نموده است.
- آیین‌نامه ۸۸، در حال حاضر مستند قانونی الزام افشای اطلاعات برای کلیه شرکت‌های بیمه است که شرکت‌های بیمه موظف شده‌اند اطلاعاتی را در حوزه برنامه کسب و کار، راهبری شرکتی، مدیریت ریسک و توانگری مالی، وضعیت و عملکرد مالی موسسه به نهاد نظارتی گزارش و در پایگاه اطلاع‌رسانی خود افشا نمایند.
- اگرچه، بالغ بر ۸۷ درصد شرکت‌های بیمه، ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار هستند و مشمول رعایت دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان نیز می‌باشند.

مقدمه

- مطابق آیین‌نامه ۸۸، ضرورت افشای اطلاعات از سه جنبه مورد تاکید قرار گرفته است: ۱- گزارشگری اطلاعات شرکت بیمه به نهاد نظارتی ۲- افشای اطلاعات توسط شرکت بیمه به عموم در پایگاه اطلاع‌رسانی شرکت و ۳- افشای اطلاعات توسط نهاد نظارتی (آیین‌نامه ۸۸ بیمه مرکزی، ۱۳۹۳).
- در بخش اول آیین‌نامه، کلیات شامل معرفی مؤسسه بیمه، برنامه کسب‌وکار متناسب با توانگری مالی، عملکرد بیمه‌گری و طرح‌های بیمه‌ای جدید، اطلاعات شعب، نمایندگان، کارگزاران و ارزیابان خسارت بیمه‌ای، اطلاعات مربوط به وقوع تخلفات؛
- در بخش دوم گزارشگری موضوعات راهبردی شرکتی شامل معرفی و شرح وظایف کمیته‌های مرتبط، حسابرسی داخلی، فعالیت اکچوئری، برنامه‌های شرکت برای نظارت بر نمایندگان، گزارش هیات‌مدیره به مجمع و تصمیم برای ورود یا خروج از بورس؛

مقدمه

- در بخش سوم گزارشگری مدیریت ریسک و توانگری مالی شامل نظام مدیریت ریسک شرکت، جزئیات محاسبه نسبت توانگری، برنامه افزایش سرمایه، انتشار اوراق؛ و
  - در بخش چهارم وضعیت و عملکرد مالی به همراه صورت‌های مالی حسابرسی‌شده، محاسبات ذخایر، تراز دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی، عملکرد سرمایه‌گذاری‌های موسسه بیمه، ارائه شده است.
- در خصوص افشای اطلاعات به عموم، اطلاعاتی همراستا با اطلاعات گزارش‌شده به بیمه مرکزی، که در برخی موارد از قبیل سیاست‌های راهبردی شرکتی و مدیریت ریسک کلی‌تر و اجمالی‌تر است، ارائه می‌گردد.
- نهایتاً بیمه مرکزی مکلف شده است مواردی همچون اخطارهای کتبی بیمه مرکزی، صدور، تعلیق و یا لغو پروانه فعالیت شرکت در یک یا چند رشته، گزارش وضعیت توانگری موسسه بیمه، انحلال، ورشکستگی و ادغام یا انتقال پرتفوی به سایر موسسات بیمه را در روزنامه‌های کثیرالانتشار یا پایگاه اطلاع‌رسانی خود افشا نماید

مقدمه

کیفیت و سطح اطلاعات گزارش و افشا شده، از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر شفافیت اطلاعات است.

انجمن بین‌المللی ناظران بیمه‌ای نهاد استانداردگذار جهانی در صنعت بیمه است و اعضای آن نهادهای نظارتی و قانونگذار از بیش از ۲۰۰ قلمرو واقع در ۱۴۰ کشور هستند که معرف تقریباً ۹۷ درصد حق بیمه تولیدی جهان هستند. یکی از اهداف اصلی این انجمن، تدوین و توسعه استانداردها و رهنمودهای نظارتی در صنعت بیمه است که جنبه‌های مختلفی از قبیل ارزیابی توانگری و مدیریت ریسک راهبری شرکتی را پوشش می‌دهد.

دستورالعمل EC/۲۰۰۹/۱۳۸ اتحادیه اروپا که با عنوان توانگری II شناخته می‌شود، چارچوب نظارتی دقیقی برای شرکت‌های بیمه در کشورهای عضو اتحادیه اروپا فراهم می‌کند.

قوانین و مقررات ارائه شده توسط انجمن بین‌المللی ناظران بیمه و اتحادیه اروپا بخش مهمی از چارچوب مقرراتی ناظر بر کشورهای عضو را نمایندگی می‌کنند؛ در این پژوهش به الزامات تعیین شده در قوانین و مقررات فوق پرداخته شده است. علاوه بر این، الزامات استرالیا و ژاپن (به عنوان نمایندگان از آسیا) بررسی شده است.

مقدمه

با توجه به اهمیت گزارشگری و افشای اطلاعات برای نهاد نظارتی، بیمه گذاران، سرمایه گذاران و سایر ذینفعان و ضرورت تعیین نمودن سطح مقررات گزارشگری و افشا، هدف پژوهش، تدوین مولفه‌های گزارشگری و افشا در صنعت بیمه ایران است.

ابتدا مروری بر مقررات گزارشگری و افشای اطلاعات بیمه‌ای در سطح جهان انجام می‌شود. پس از استخراج اولیه مولفه‌های گزارشگری و افشا و شناسایی چالش‌های آیین‌نامه ۸۸، با استفاده از نظرات متخصصین، مولفه‌های افشا در ایران شناسایی می‌شود.

نتایج این پژوهش جهت بازنگری در آیین‌نامه ۸۸ و تدوین چارچوب گزارشگری و افشا سودمند می‌باشد.

مبانی نظری

امروزه رویکرد گزارشگری، شامل افشای اطلاعات زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری می‌شود. مولفه‌های گزارشگری پایداری در صنعت بیمه (محمودخانی و همکاران، ۱۴۰۰):

- سرمایه‌گذاری پایداری،
- مدیریت توانگری و ریسک،
- بیمه پایدار،
- اقدامات زیست‌محیطی،
- مشتریان و کارکنان،
- فرصت‌های عادلانه و تنوع و شمول،
- آموزش،
- سلامت سازمانی،
- مدیریت پیروی از قوانین،
- تغییر اقلیم،
- زنجیره تامین،
- ساختار راهبری،
- فعالیت شهروند شرکتی
- فناوری اطلاعات

مبانی نظری

بررسی تجارب کشورهای مختلف نشان می‌دهد که می‌توان سه رویکرد کلی را به عنوان رویکردهای اصلی در تدوین قوانین و مقررات مرتبط با گزارشگری و افشای اطلاعات در صنعت بیمه برشمرد.

رویکرد اول حداکثری و بسیار جامع است و گستره متنوعی از اطلاعات را در بر می‌گیرد. مقررات گزارشگری و افشای اطلاعات در کشورهای عضو اتحادیه اروپا و کشورهای پیشرو در استقرار نظام‌های نظارتی نوین در صنعت بیمه نظیر آمریکا، سنگاپور، در این گروه قرار می‌گیرند.

دومین رویکرد در تدوین قوانین و مقررات از نظر جامعیت و تنوع اطلاعاتی، در سطح میانی قرار دارد. اصول جامع بیمه مصوب انجمن بین‌المللی ناظران بیمه‌ای، در ارتباط با گزارشگری و افشای اطلاعات با رویکرد دوم منطبق است.

سومین رویکرد نیز که حداقلی است، از نظر میزان جامعیت و تنوع اطلاعاتی در پائین‌ترین سطح قرار دارند. مقررات کشور هند منطبق با چنین رویکردی تدوین شده است.

مبانی نظری

نگاهی به قوانین پایه ای

انجمن بین‌المللی ناظران بیمه‌ای، یک نهاد جهانی است که در سال ۱۹۹۴ تأسیس شده و ساختاری جامع جهت نظارت بر شرکتهای بیمه تدوین نموده است. این انجمن اصول اساسی بیمه، را تصویب کرده و بازبینی می‌کند. دو اصل اساسی بیمه در زمینه گزارشگری و افشا، اصل ۹ و اصل ۲۰ است.

اصل ۹: بررسی و گزارشگری نظارتی

نهاد نظارتی باید چارچوب مستندی داشته باشد که رویکرد خود را در رابطه با بررسی و گزارشگری نظارتی مشخص کند. (فرایندهای نظارتی ممکن است برای بیمه گر بین المللی/بزرگ متفاوت از بیمه گر کوچک محلی باشد)

مبانی نظری

چارچوب نظارتی نهاد ناظر:

- ۱- روش ها و دستورالعمل های مستند برای نظارت
- ۲- گردآوری بهنگام داده ها و پردازش الکترونیک
- ۳- هماهنگ کردن بازرسی در محل و نظارت خارج از محل
- ۴- مستندسازی برای استفاده سایرین
- ۵- چارچوب باید نهاد نظارتی را قادر سازد تا کسب و کار، وضعیت مالی، رفتار کسب و کار و چارچوب راهبری شرکتی بیمه گر را به منظور تعیین نمایه کلی ریسک آن ارزیابی کند
- ۶- ارزیابی چارچوب مدیریت ریسک سازمانی (ارزیابی ORSA)
- ۷- ارتباط مناسب بین نهاد نظارتی و حسابرس خارجی
- ۸- نحوه نظارت بر عملیات برون سپاری شده شرکتها

گزارشگری نظارتی:

تعریف محدوده، تواتر و محتوای اطلاعاتی که باید گزارش شود

حداقل اطلاعات کمی و کیفی شامل گزارش های مالی و اظهارنظر حسابرس سالانه، ریسک های در معرض خارج از ترازنامه، اقدامات برون سپاری، ساختار سازمانی، چارچوب راهبری شرکتی، مدیریت ریسک و کنترل داخلی و اطلاعات مربوط به شکایات، خسارات، نسبتهای توانگری و ذخایر فنی

(پیوست تفصیلی در خصوص روش های بازرسی در محل و نظارت خارج از محل وجود دارد.)

مبانی نظری

اصل اساسی ۲۰: افشای عمومی

نهاد نظارتی باید بیمه‌گران را ملزم کند تا اطلاعات جامع و به موقعی را افشا کنند تا به بیمه‌گذاران و فعالین بازار، دیدگاه روشنی از فعالیت‌های تجاری، ریسک‌ها، عملکرد و وضعیت مالی خود ارائه دهند

حداقل سالانه و مشتمل بر :

۱. مشخصات شرکت: اطلاعات در خصوص ماهیت کسب‌وکار، ساختار راهبری بیمه‌گر، بخش‌های کلیدی و محیط فعالیت شرکت و استراتژیهای دستیابی به اهداف.

۲. چارچوب راهبری شرکتی: اطلاعات درباره ویژگی‌های کلیدی چارچوب، کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک.

۳. ذخایر فنی: اطلاعات در مورد مفروضات جریان نقدی آتی، مبنای نرخ‌های تنزیل و روش‌های محاسبه ذخایر

۴. ریسک‌های بیمه‌ای: اطلاعات در مورد ماهیت، مقیاس، پیچیدگی ریسک‌ها، اهداف و مدیریت ریسک‌های بیمه‌ای، مدل‌ها و تکنیک‌های مدیریت ریسک، انتقال ریسک (مثال، تجزیه و تحلیل حساسیت بیمه‌گران زندگی نسبت به تغییرات مفروضات مرگ و میر یا حساسیت بیمه‌گران غیرزندگی به افزایش تورم خسارت/ استفاده از ابزارهای مشتقه برای پوشش ریسک)

۵. ابزارهای مالی و سرمایه‌گذاری‌ها: اطلاعات در مورد طبقه‌بندی (دارایی‌ها و بدهی‌ها با ویژگی‌ها و/یا ریسک‌های مشابه در طبقات گروه بندی شود و سپس

اطلاعات تفکیک شده بر اساس طبقات ارائه شود) ، سیاست‌های مدیریت سرمایه‌گذاری بین بخش‌های مختلف پرتفو ارزش‌گذاری.

مبانی نظری

۶. ریسک‌های در معرض سرمایه‌گذاری: افشای ریسک‌های ارزی، بازار، اعتباری و تمرکز و مدیریت آنها.
۷. مدیریت دارایی-بدهی: در سطوح تجمیعی و تفکیکی، روش‌ها و مفروضات کلیدی مورد استفاده، سرمایه/ذخایر نگهداری شده بدلیل عدم تطابق میان دارایی و بدهی (مثال: توانایی نقد کردن سرمایه گذاری ها بدون زیان قابل توجه، حساسیت به نوسانات بهره، ارز،...)
۸. کفایت سرمایه: اطلاعات درباره اهداف، سیاست‌ها و فرآیندهای مدیریت سرمایه و ارزیابی کفایت سرمایه، الزامات توانگری، سرمایه موجود برای پوشش سرمایه الزامی و افشای مدل داخلی در صورت استفاده برای محاسبه سرمایه الزامی
۹. ریسک نقدینگی: اطلاعات کمی در مورد منابع و استفاده از نقدینگی با توجه به ویژگی نقدشوندگی دارایی ها و بدهی ها، اطلاعات کیفی در مورد استراتژی‌های مدیریت آن.
۱۰. عملکرد مالی: تجزیه و تحلیل سودآوری، آمار خسارات، کفایت قیمت گذاری و عملکرد سرمایه‌گذاری.

کاربرد الزامات افشا توسط ناظر به ماهیت، مقیاس و پیچیدگی بیمه‌گران بستگی دارد. (مثال: تمایز بین الزامات یک شرکت بیمه کوچک خصوصی، با شرکت‌های بیمه بزرگ/ تمایز بین افشا برای بیمه‌گران زندگی و غیر زندگی)

بیمه‌گران با توجه به ماهیت، مقیاس و پیچیدگی‌شان، صورت‌های مالی حسابرسی شده را حداقل سالیانه در دسترس قرار می‌دهند.

مبانی نظری

دستورالعمل اتحادیه اروپا (توانگری II):

سازمان بیمه و مستمری شغلی اروپا (EIOPA) یک نهاد نظارتی مالی اتحادیه اروپا است. این سازمان نقش مهمی در تنظیم و نظارت بر صنعت بیمه در کشورهای عضو اتحادیه اروپا دارد. مشتمل بر ۶ بخش است. بخش اول شامل ۹ فصل است. فصول ۳، ۴، ۶ مرتبط با گزارشگری و افشا است.

این دستورالعمل شامل سه رکن است:

الف) رکن اول نظارت بر رعایت الزامات کمی، از جمله قوانین ارزش‌گذاری دارایی‌ها و بدهی‌ها، ذخایر فنی، محاسبه سرمایه الزامی توانگری (بر اساس فرمول استاندارد یا مدل داخلی) و شناسایی سرمایه موجود بیمه‌گر برای پوشش این الزامات. هدف از نظارت می‌بایست حمایت از بیمه‌گذاران و ذینفعان و حفظ ثبات مالی بوده و نظارت باید آینده‌نگرانه و مبتنی بر ریسک باشد. ترکیب نظارت خارج و در محل

کشورهای عضو باید اطمینان حاصل کنند که الزامات به شیوه‌ای متناسب با ماهیت، مقیاس و پیچیدگی ریسک‌های ذاتی در کسب و کار یک شرکت بیمه یا بیمه اتکایی اعمال می‌شود (حداقل دامنه را تعیین کنند)

در شرایط خاص، نهادهای نظارتی می‌توانند شرکت را ملزم نمایند سرمایه خود را افزایش دهد.

مبانی نظری

ب) الزامات مربوط به مدیریت ریسک و حاکمیت است و همچنین جزئیات فرآیند نظارت را برای مقامات ذیصلاح تعیین می‌کند. موسسات بیمه باید ساختار حاکمیتی مناسبی و سیستم‌های مدیریت ریسک قوی، سیستم‌های کنترل داخلی و حسابرسی داخلی موثر داشته و خود ارزیابی دوره‌ای از ریسک‌ها و توانگری خود (در برابر رویدادهای آتی) انجام دهند. وظایف اکچوئری نیز باید به‌طور مستقل انجام شود. صلاحیت حرفه ای افراد کلیدی نیز ارزیابی شود.

سیستم مدیریت ریسک باید ریسک‌هایی را که در محاسبه سرمایه الزامی توانگری ملاحظه شده است و خطراتی که به طور کامل در محاسبه آن لحاظ نشده در نظر گرفته ، حداقل حوزه‌های زیر را پوشش دهد:

(الف) پذیره‌نویسی؛

(ب) مدیریت دارایی - بدهی؛

(ج) سرمایه‌گذاری، به ویژه اوراق مشتقه و تعهدات مشابه؛

(د) مدیریت ریسک نقدینگی؛

(ه) مدیریت ریسک عملیات؛

(و) بیمه اتکایی و سایر تکنیک‌های کاهش ریسک.

برای مؤسسات بیمه و بیمه اتکایی که از یک مدل داخلی استفاده می‌کنند، کارکرد مدیریت ریسک باید وظایف اضافی زیر را پوشش دهد: طراحی و اجرای مدل داخلی/آزمایش و اعتبارسنجی مدل داخلی/تجزیه و تحلیل عملکرد مدل داخلی و تهیه گزارش‌های خلاصه از آن؛ اطلاع‌رسانی در مورد عملکرد مدل داخلی

مبانی نظری

ج- رکن سوم به شفافیت و افشای عمومی می‌پردازد. موسسات بیمه باید سالانه گزارشی از توانگری و وضعیت مالی خود ارائه دهند که شامل شرح کسب‌وکار، سیستم حاکمیت، طبقه‌بندی ریسک‌ها، دارایی‌ها، ذخایر فنی و مدیریت سرمایه (موجود، الزامی، ساختار و مقدار وجوه) است. علاوه بر این، باید میانگین افزایش سرمایه و افزایش سرمایه‌های الزامی را سالانه به کمیته بیمه اروپا و بازنشستگی شغلی ارائه دهند و این اطلاعات به صورت عمومی افشا شوند.

موسسات باید سیستم‌ها و ساختارهای مناسب برای برآوردن الزامات افشا داشته باشند و گزارش توانگری و وضعیت مالی باید به تأیید نهاد نظارتی برسد

مبانی نظری

استرالیا

در استرالیا، مقررات مربوط به گزارشگری و افشای اطلاعات در صنعت بیمه توسط نهاد نظارتی احتیاطی (APRA) و کمیسیون سرمایه‌گذاری و اوراق بهادار وضع می‌شود.

APRA، شرکت‌های بیمه را بر اساس اندازه و پیچیدگی به چهار سطح شامل شرکت‌های کوچک، شرکت‌های متوسط، شرکت گروه-های چندصنعتی یا چندملیتی و شرکت‌های دولتی که ناظر مستقیم آنها نیست، تقسیم می‌کند.

مقررات به صورت کلی در چند گروه زیر قابل دسته‌بندی است:

(۱) گزارشگری مالی شامل ارائه صورت‌های مالی و اطلاعات نظارتی تفصیلی در مورد عملیات آنها شامل کفایت سرمایه، انواع ریسک‌های در معرض، حق بیمه صادره، خسارات متحمل شده و قراردادهای اتکایی.

(۲) گزارشگری کفایت سرمایه: بیمه‌گران باید نسبت‌های کفایت سرمایه خود را محاسبه و گزارش دهند تا اطمینان حاصل شود که دارای سرمایه کافی برای پوشش ریسک‌های خود هستند. استانداردهای احتیاطی حداقل سرمایه الزامی را مشخص می‌کند و روش محاسبه نسبت‌های کفایت سرمایه را مانند چارچوب توانگری II برای بیمه‌گران عمومی تعیین می‌کند.

مبانی نظری

(۳) گزارشگری مدیریت ریسک: بیمه‌گران باید روش‌های مدیریت ریسک خود شامل شناسایی، اندازه‌گیری، نظارت و مدیریت ریسک‌ها را گزارش دهند. این ممکن است شامل گزارشاتی در مورد ریسک صدور، ریسک سرمایه‌گذاری، ریسک عملیاتی و ریسک تطبیق باشد.

(۴). گزارشگری اتکایی: بیمه‌گران باید جزئیات قراردادهای اتکایی خود شامل نام بیمه‌گران اتکایی، انواع قراردادهای اتکایی و مبالغ قابل بازیافت از اتکایی‌ها را گزارش دهند. این اطلاعات به نهاد نظارتی کمک می‌کند تا اثربخشی مکانیسم‌های انتقال ریسک بیمه‌گران را ارزیابی کند.

(۵) گزارشگری رعایت استانداردهای احتیاطی: بیمه‌گران باید گزارش‌هایی در مورد پایبندی خود به استانداردهای احتیاطی نهاد نظارتی ارائه دهند. این گزارش‌ها شامل هر گونه تخلف یا نقص شناسایی شده و اقدامات اصلاحی که برای رفع آن‌ها انجام شده است، می‌باشد.

(۶). افشاهای بازار: بیمه‌گران باید اطلاعات خاصی را به عموم و بیمه‌گذاران افشا کنند تا از شفافیت و پاسخگویی آنان اطمینان حاصل شود. این اطلاعات شامل گزارش‌های سالانه، صورت‌های مالی، افشای رویدادها یا تغییرات مهم در عملیات کسب‌وکار و دیگر اطلاعات مربوطی است که ذینفعان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

مبانی نظری

استانداردهای گزارشگری و احتیاطی بیمه (استرالیا)

استاندارد ۲۲۰۵ - مدیریت ریسک

چارچوب مدیریت ریسک باید حداقل مشتمل بر موارد زیر باشد:

الف- بیانیه اشتباهی ریسک (شامل اشتباهی ریسک، سطوح ریسک حداکثری، فرایند تعیین سطح تحمل ریسک، فرایند نظارت بر رعایت هر سطح تحمل ریسک و اقدامات انجام شده در موارد تخطی، و برنامه زمانی لازم برای بازنگری اشتباهی ریسک و سطح تحمل ریسک)

۲- استراتژی مدیریت ریسک

۳- برنامه کسب و کار سالانه بازنگری شود و ریسک های حداقل سه سال آتی را پوشش دهد

۴- سیاستها و رویه های پشتیبانی کننده ای که به روشنی نقشها، مسئولیتها، و ساختارهای گزارشگری رسمی را برای مدیریت ریسکهای بااهمیت در کل شرکت، تعریف و مستند نموده اند.

۵- فرایند ارزیابی داخلی کفایت سرمایه

۶- سیستمهای اطلاعاتی مدیریت که در شرایط عادی و غیرعادی برای اندازه گیری، ارزیابی و گزارشگری همه ریسکهای با اهمیت در کل شرکت کافی باشد،

۷- فرایند بازبینی که اطمینان دهد چارچوب مدیریت ریسک در شناسایی، اندازه گیری، ارزیابی، گزارشگری، کنترل یا کاهش ریسکهای بااهمیت موثر است.

شرکت های بیمه باید حداکثر سه ماه (هلدینگها حداکثر چهار ماه) بعد از پایان سال مالی، اطلاعات ذکر شده در خصوص مدیریت ریسک را به نهاد نظارتی گزارش دهند.

مبانی نظری

در ژاپن، نظارت بر صنعت بیمه توسط نهاد خدمات مالی (FSA) انجام می‌شود. این نهاد مسئولیت نظارت بر بانک‌ها، بورس و صنعت بیمه را بر عهده دارد.

رهنمود جامع نظارت بر شرکت‌های بیمه شامل نقاط ارزیابی نظارتی بر راهبری، سلامت مالی، مدیریت ریسک و مناسب بودن کسب‌وکار شرکت‌های بیمه است.

الزامات گزارشگری و افشا بر موارد ذیل توجه دارد:

- ۱- گزارشگری مستمر اطلاعات حسابداری مالی و ریسک،
- ۲- افشای طرح‌های آزمون استرس،
- ۳- افشای سیاست عملیات اتکایی،
- ۴- افشای اطلاعات در مورد سیاست‌های مدیریت تضاد منافع و روش‌های مورد استفاده برای مدیریت آنها،
- ۵- افشای مسئولیت اجتماعی شرکتی،
- ۶- تحلیل حساسیت نسبت خسارت،
- ۷- تدوین و توسعه سیستم حفظ منافع مشتریان،
- ۸- افشای سازوکار پاداش

پژوهش حاضر از روش مختلط (کیفی و کمی) بهره می‌گیرد. مراحل پژوهش در سه بخش انجام شده است:

۱. مصاحبه با خبرگان صنعت بیمه: برای شناسایی چالش‌های آیین‌نامه ۸۸، با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی، ۱۱ مصاحبه با مدیران و کارشناسان صنعت بیمه انجام شد. این مصاحبه‌ها با متوسط زمان ۵۰ دقیقه و تحلیل محتوای نتایج، چالش‌ها را شناسایی کردند.

۲. شناسایی اولیه مولفه‌های افشا: با تحلیل محتوای قوانین بین‌المللی و متون مرتبط، مولفه‌های اولیه افشا تدوین شد. در این مرحله، گردآوری داده‌ها از طریق سندکاوی و روش تحلیل محتوا می‌باشد.

۳. بومی‌سازی مولفه‌های افشا در ایران: با طراحی پرسشنامه مبتنی بر یافته‌های قبلی و استفاده از روش دلفی فازی، نظرات خبرگان صنعت بیمه تحلیل شد. از روش دلفی، با طیف لیکرت ۵ درجه و اعداد فازی مثلثی، برای فازی‌سازی و اجماع‌سازی نظرات استفاده شد. معیارهای تصمیم‌گیری شامل آستانه تحمل ۰.۷ و بررسی اجماع خبرگان با محاسبه فاصله فازی بودند. ابزار گردآوری داده، پرسشنامه و روش تحلیل، دلفی فازی است.

جدول ۱: اعداد مثلث فازی متناظر طیف لیکرت ۵ درجه

عدد فازی مثلثی متناظر	طیف کلامی (زبانی) جهت انعکاس نظرات خبرگان پیرامون مقوله‌های فرعی گزارشگری و افشای اطلاعات	طیف کلامی (زبانی) جهت انعکاس نظرات خبرگان پیرامون عناصر گزارشگری و افشای اطلاعات
(1.1.0.75)	کاملاً بااهمیت	کاملاً موافق هستم
(1.0.75.0.5)	باهمیت	موافق هستم
(0.75.0.5.0.25)	متوسط	نظری ندارم
(0.25.0.25.0)	بی‌اهمیت	مخالف هستم
(0.0.0.25)	کاملاً بی‌اهمیت	کاملاً مخالف هستم

اگر مقدار فازی‌زدایی بیشتر از ۰.۷ باشد، گزینه موردنظر به عنوان یک گویه اثرگذار تأیید می‌شود؛ در غیر این صورت رد می‌گردد.

پس از ارزیابی نظرات بر اساس معیار اول، در صورتی که مقدار فازی‌زدایی شده بیشتر از آستانه تحمل باشد، به بررسی میزان اجماع در خصوص سوال مورد نظر پرداخته می‌شود.

علاوه بر این، اگر فاصله نظرات حداقل ۷۵ درصد از خبرگان برای یک گویه، کمتر از ۰.۲ باشد، اجماع حاصل می‌شود و فرآیند متوقف می‌گردد. این روش ترکیبی از دقت و توافق جمعی در تصمیم‌گیری را تضمین می‌کند.

بحث و نتایج پژوهش

۱- محتوای اطلاعات

- عدم تعریف ویژگی‌های اطلاعات
  ۱. عدم تعریف اطلاعات بااهمیت
  ۲. توجه ناکافی به ویژگی‌های کیفی اطلاعات
  ۳. عدم تعریف اطلاعات محرمانه و توجه ناکافی در تشخیص اطلاعات محرمانه برای مقاصد گزارشگری و افشا (تخلفات، گزارش اطلاعات عملکرد به تفکیک قرارداد)
- گستره شاخص‌های گزارشگری و افشا
  ۱. عدم وجود وحدت رویه در اجرای آیین نامه
  ۲. عدم وجود دستورالعمل اجرایی برای تعیین دقیق عناصر گزارشگری و افشا
  ۳. عدم توجه به ویژگی‌های شرکت‌ها (اندازه، وضعیت عملیاتی و عملکرد، اتکالی/مستقیم)
  ۴. عدم سطح بندی اطلاعات با اهمیت
  ۵. عدم توجه به گزارشگری پایداری
  ۶. ناکافی بودن شاخص‌های راهبردی شرکتی و مدیریت ریسک
  ۷. گذشته نگر بودن رویکرد غالب
- همپوشانی شاخص‌های گزارشگری و افشا با سایر آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌ها
  ۱. گردآوری مجدد اطلاعات توسط شرکت بیمه
  ۲. وجود اطلاعات دست اول در نهاد نظارتی
  ۳. اضافه بار اطلاعاتی
  ۴. همپوشانی اطلاعات الزام شده سازمان بورس و بیمه مرکزی
- ۲- نحوه مخابره و زمانبندی گزارشگری و افشای اطلاعات
  - تعریف پایگاه اطلاع رسانی خود شرکت، به عنوان سامانه تبادل اطلاعات شرکت
  - عدم زمانبندی متناسب با سطح بندی اطلاعات با اهمیت
  - نبود پایگاهی یکسان برای گزارشگری و افشا
- ۳- تهیه، گردآوری و ارسال اطلاعات
  - مکانیزم نامناسب بررسی صحت اطلاعات قبل از گزارشگری به نهاد نظارتی
  - ابهام در نحوه تکمیل اطلاعات در سنهاب
  - عدم وجود انگیزه کافی برای گزارشگری چندباره به دلیل همپوشانی برخی اطلاعات
  - عدم گزارش و افشای برخی اطلاعات به دلیل محرمانگی
- ۴- ارزیابی اطلاعات توسط بیمه مرکزی و اثربخشی نظارت
  - بازرسی در محل
  - پاسخگویی نامناسب نهاد نظارتی از حیث ابهامات موجود در آیین نامه
  - نظارت ناکافی روی اطلاعات غیرمالی
  - ارزیابی مجدد اطلاعات دارای همپوشانی با سایر آیین نامه ها
  - بازدارنده نبودن اقدامات انضباطی آیین نامه و عدم وجود اهرم اجرایی لازم توسط بیمه مرکزی
  - عدم توجه به ارزیابی کمی جنبه‌های مثبت (از قبیل گزارشگری و افشای بهنگام تر) در نظارت
  - فقدان ارتباط مستمر بیمه مرکزی با شرکت بیمه و حسابرس مستقل
  - عدم به روز رسانی آیین نامه متناسب با تغییرات در فرایندها و عملیات شرکت‌های بیمه و نیازهای اطلاعاتی ذینفعان
  - توجه ناکافی به تهیه اطلاعات مشابه برای شرکت‌های بیمه بورسی جهت بیمه مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار

۱. شناسایی چالش‌های آیین نامه ۸۸

با تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، چالش‌های آیین نامه ۸۸ در

چهار بعد شناسایی شده‌اند:

• محتوای اطلاعات

• نحوه مخابره و زمان بندی

• تهیه، گردآوری و ارسال اطلاعات

• ارزیابی اطلاعات توسط بیمه مرکزی و اثربخشی نظارت

۲. تدوین مؤلفه‌های گزارشگری و افشای اطلاعات

بر اساس تحلیل محتوای مطالعات انجام شده شامل اصول

اساسی بیمه‌ای انجمن بین‌المللی ناظران بیمه، دستورالعمل

اتحادیه اروپا، الزامات تعیین شده برای شرکت‌های بیمه در

استرالیا و ژاپن و چالش‌های شناسایی شده آیین نامه ۸۸،

چارچوب اولیه گزارشگری و افشا استخراج شد. این

چارچوب از طریق پرسشنامه‌ای میان ۲۳ متخصص با

تجربه کاری بالای ۱۵ سال و تحصیلات تکمیلی توزیع شد

و نظرات آنان بررسی گردید.

جدول ۱- اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان به پرسشنامه

متغیر	گروه	تعداد	درصد	متغیر	گروه	تعداد	درصد
سن	کمتر از ۳۰	-	-	تجربه کاری (مرتبط با بیمه)	کمتر از ۵ سال	۱	۴.۳۴٪
	۳۰-۴۰	۹	۳۹.۱۳٪		۵-۱۰ سال	۳	۱۳.۰۴٪
	۴۰-۵۰	۸	۳۴.۷۸٪		۱۰-۱۵ سال	۷	۳۰.۴۳٪
	بالتر از ۵۰	۶	۲۶.۰۸٪		بیشتر از ۱۵ سال	۱۲	۵۲.۱۷٪
رشته	حسابداری	۸	۳۴.۷۸٪	سمت کاری	مدیرعامل/عضو هیئت مدیره	۷	۳۰.۴۳٪
	مدیریت بیمه	۳	۱۳.۰۴٪		معاونت/قائم مقام	۶	۲۶.۰۸٪
	اقتصاد	۵	۲۱.۷۳٪		مدیر	۱	۴.۳۴٪
	مدیریت مالی	۳	۱۳.۰۴٪		سرپرست	۵	۲۱.۷۳٪
	سایر	۴	۱۷.۳۹٪		کارشناس ارشد	۲	۸.۶۹٪
	مالی	۹	۳۹.۱۳٪		کارشناس	۲	۸.۶۹٪
واحد	عمومی (مدیرعامل/هیئت مدیره)	۱	۴.۳۴٪	جنسیت	مرد	۱۶	۶۹.۵۶٪
	فنی	۱۲	۵۲.۱۷٪		زن	۷	۳۰.۴۳٪
	سرمایه گذاری	۱	۴.۳۴٪	تحصیلات	کارشناسی ارشد	۱۱	۴۸.۸۲٪
					دکتر	۱۲	۵۲.۱۷٪

بحث و نتایج پژوهش

بر اساس تحلیل پاسخ‌های خبرگان به پرسشنامه:
از ۱۰۹ گزاره، ۸۸ گزاره انتخاب و ۲۱ گزاره رد شدند
از میان ۸۸ گزاره تأییدشده، تمامی گزاره‌ها اجماعی بالاتر از ۹۰ درصد داشتند.

شماره	گزاره	عدد فازی زدایی شده			مقایسه با آستانه تحمل
		حد پایین	حد متوسط	حد بالا	
• مفاهیم بنیادی					
۱	اطلاعات از منظر آیین‌نامه «گزارشگری و افشای اطلاعات»، اطلاعاتی است که توانایی تاثیر بر تصمیمات نفعان مختلف را داشته باشد.	0.587	0.837	0.967	پذیرش
۲	مطابق با مفاهیم نظری گزارشگری، اطلاعات باید دارای خصوصیات کیفی باشد	0.500	0.750	0.935	پذیرش
۳	میزان موافقت خود را با هر یک از خصوصیات کیفی ذیل که بر تعیین و تشخیص اطلاعات بااهمیت تاثیر می‌گذارد، بیان کنید.				
الف	مربوط بودن	0.620	0.870	0.989	پذیرش
ب	قابل اتکا بودن	0.630	0.880	0.978	پذیرش
ج	قابل مقایسه بودن	0.565	0.815	0.946	پذیرش
د	قابل فهم بودن	0.587	0.837	0.957	پذیرش
۴	به منظور تطابق مفاهیم اساسی آیین‌نامه و تعیین نوع استفاده کننده، می‌توان از «عبارت گزارشگری اطلاعات با مقاصد نظارتی» به جای عبارت گزارشگری استفاده نمود.	0.435	0.663	0.848	رد
۵	با توجه به عدم تعیین نوع استفاده کننده از اطلاعات در عبارت افشای اطلاعات مندرج در آیین‌نامه و تفاوت در نوع این اطلاعات می‌توان از عبارت «افشای عمومی اطلاعات» استفاده نمود.	0.489	0.728	0.891	پذیرش

• اصول اساسی مرتبط با تعیین الزامات گزارشگری و افشای اطلاعات توسط نهاد ناظر

گزارشگری اطلاعات با مقاصد نظارتی از منظر آیین‌نامه باید فرآیندی پویا باشد که شامل مراحل زیر است (منطبق بر ICP9).						۶
پذیرش	0.793	0.978	0.826	0.576	تدوین و استقرار چارچوبی دقیق برای بررسی و گزارشگری با مقاصد نظارتی	۶-۱
پذیرش	0.739	0.946	0.761	0.511	تدوین و اعمال برنامه‌های نظارتی بر موسسات بیمه. وجود برنامه نظارتی می‌تواند به عنوان ابزار نهاد ناظر جهت تعیین تواتر، محدوده و عمق نظارت بر فرآیند گزارشگری استفاده شود.	۶-۲
پذیرش	0.717	0.891	0.750	0.511	تجزیه و تحلیل اطلاعات گزارش شده. نهاد ناظر باید رویه‌های مستندی را برای تجزیه و تحلیل و نظارت بر اطلاعاتی که دریافت می‌کند، داشته باشد	۶-۳
پذیرش	0.757	0.935	0.793	0.543	بازخورد و تبادل نظر میان نهاد ناظر و موسسات بیمه	۶-۴
پذیرش	0.707	0.891	0.739	0.489	مداخله شامل هر گونه اقدام پیشگیرانه، اصلاحی و تحریمی در صورت ضرورت	۶-۵
پذیرش	0.714	0.924	0.728	0.489	به روزرسانی چارچوب نظارت بر گزارشگری موسسه بیمه، تعدیل تواتر و شدت ارزیابی مطابق با برنامه‌های نظارتی نهاد ناظر	۶-۶
پذیرش	0.732	0.913	0.761	0.522	همکاری و هماهنگی با سایر ناظران و مراجع مربوط (نظیر سازمان بورس و اوراق بهادار و ...)	۶-۷

۷	الزامات گزارشگری، باید با توجه به ساختار و شرایط کلی بازار و همچنین ماهیت، اندازه و پیچیدگی موسسه بیمه متفاوت باشد. به بیان دقیق تر، تعیین گستره مشخص اطلاعات با توجه به فعالیت شرکت(انکابی / مستقیم) و ویژگی های شرکت(اندازه، سن و ...) در آیین نامه می بایست مورد توجه قرار گیرد.	0.511	0.728	0.848	0.696	رد
۸	سطح بندی اطلاعات بااهمیت(برای مثال اطلاعات گروه الف، گروه ب، و...) و زمان بندی افشای اطلاعات متناسب با سطح بندی اطلاعات، در آیین نامه می بایست مورد توجه قرار گیرد.	0.500	0.728	0.891	0.707	پذیرش
۹	در تعیین الزامات گزارشگری و افشاء، نهاد ناظر باید ارائه اطلاعات کلیدی به جای انبوهی از داده های غیرضروری و همچنین ملاحظات هزینه و منفعت را در نظر گیرد.	0.522	0.761	0.913	0.732	پذیرش
۱۰	نهاد ناظر باید رویه ها و یا دستورالعمل های مستندی برای تعیین الزامات گزارشگری اطلاعات با مقاصد نظارتی(شامل تعیین محدوده دقیق اطلاعات، شیوه تهیه و اندازه گیری اطلاعات و ارائه) و همچنین افشای عموم اطلاعات داشته باشد.	0.576	0.826	0.946	0.783	پذیرش
۱۱	نهاد ناظر باید روش های کمی و کیفی را برای ارزیابی رعایت الزامات گزارشگری با مقاصد نظارتی و افشای عمومی اطلاعات به شیوه ای مستمر ایجاد و پیاده سازی کند.	0.543	0.783	0.924	0.750	پذیرش
۱۲	نهاد ناظر باید نتایج حاصل از بررسی نظارتی پیرامون اطلاعات را به گونه ای مستند سازد که برای سایر واحدهای نظارتی در نهاد ناظر، قابل دسترس باشد.	0.543	0.783	0.924	0.750	پذیرش
۱۳	چارچوب حاکم بر گزارشگری با مقاصد نظارتی باید ناظر بر ارزیابی وضعیت موسسه بیمه از منظر کسب و کار، وضعیت مالی، رفتار کسب و کار و راهبری شرکتی باشد.	0.587	0.826	0.957	0.790	پذیرش
۱۴	چارچوب حاکم بر گزارشگری و افشای اطلاعات، باید شامل ارزیابی دقیق ریسک هایی باشد که بیمه گران در معرض آن هستند و ریسک هایی که بیمه گران ممکن است به بیمه گذاران، صنعت بیمه و ثبات مالی یا توانگری مالی تحمیل کنند.	0.620	0.870	0.978	0.822	پذیرش
۱۵	چارچوب حاکم بر گزارشگری و افشای اطلاعات باید با شناسایی ریسک های جدید و روندهای نوظهور به روزرسانی و سازگار شود.	0.609	0.859	0.989	0.819	پذیرش
۱۶	چارچوب گزارشگری و افشاء اطلاعات باید شامل دستورالعمل تکمیلی (تعریف دقیق تر هر عنصر گزارشگری، نحوه اندازه گیری، ارائه اطلاعات و...) باشد تا در اجرای الزامات توسط موسسه بیمه موثر بوده و به قابلیت مقایسه کمک کند.	0.489	0.739	0.913	0.714	پذیرش
۱۷	نهاد ناظر باید موسسه بیمه را ملزم نماید که اطلاعات مربوط به تغییراتی که می تواند بر نمایه ریسک موسسه بیمه، وضعیت مالی، ساختار سازمانی، حاکمیتی(راهبری) یا رفتار با مشتریان تاثیر بااهمیت بگذارد، توسط موسسه بیمه به موقع ارائه شود.	0.576	0.815	0.957	0.783	پذیرش
۱۸	تعریف یک پایگاه اطلاعات جامع برای تسهیل دسترسی و اطلاع رسانی به بیمه گذاران و سایر ذینفعان و جلوگیری از تهیه چندین باره اطلاعات نیاز است.	0.620	0.870	0.935	0.808	پذیرش
۱۹	نهاد ناظر می بایست موسسه بیمه را ملزم نماید تا اطلاعات قبل از گزارش به نهاد ناظر و انتشار، بر اساس سازوکارهای تعیین شده، به پذیرش مدیران ارشد برسد.	0.576	0.815	0.935	0.775	پذیرش

• شاخص‌های گزارشگری

					میزان موافقت خود را با هر یک از شیوه‌های ارزیابی ابعاد مختلف گزارشگری اطلاعات با مقاصد نظارتی بیان نمایید:	۲۰
					چارچوب راهبردی شرکتی شامل مدیریت ریسک و سیستم‌های کنترل داخلی موسسه بیمه	۱-۲۰
پذیرش	0.736	0.935	0.761	0.511	تجزیه و تحلیل صورت‌جلسات هیئت مدیره و کمیته‌های آن	۱-۱-۲۰
پذیرش	0.797	0.967	0.837	0.587	تجزیه و تحلیل گزارش‌های ارائه شده توسط حساب‌برسان به هیئت مدیره و یا کمیته حسابرسی	۲-۱-۲۰
پذیرش	0.746	0.924	0.783	0.533	تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق ارتباط مستقیم با حساب‌برس مستقل در خصوص نگرش اساسی پیرامون چارچوب راهبردی شرکتی، محیط کنترلی و گزارشگری مالی موسسه بیمه	۳-۱-۲۰
پذیرش	0.764	0.957	0.793	0.543	تجزیه و تحلیل ساختار مالکیت و منابع تامین مالی	۴-۱-۲۰
پذیرش	0.804	0.967	0.848	0.598	ارزیابی استقلال اعضای هیات مدیره، صلاحیت اعضای هیئت مدیره، مدیریت ارشد و افراد کلیدی در وظایف کنترلی، اثربخشی و توانایی آن‌ها در تشخیص نیازهای بهبود و تصحیح اشتباهات	۵-۱-۲۰
پذیرش	0.757	0.935	0.793	0.543	بررسی رویه‌های حسابداری به منظور ارزیابی صحت اطلاعات مالی و آماری ارسالی دوره‌ای به نهاد نظارتی و انطباق آن با مقررات	۶-۱-۲۰
رد	0.659	0.859	0.685	0.435	ساختار سازمانی و مدیریت موسسه بیمه	۷-۱-۲۰
					تحلیل چارچوب مدیریت ریسک حداقل شامل اجزای زیر:	۸-۱-۲۰
پذیرش	0.732	0.924	0.761	0.511	بیانیه اشتباهات ریسک	۱-۸-۱-۲۰
پذیرش	0.717	0.913	0.739	0.500	استراتژی مدیریت ریسک	۲-۸-۱-۲۰
پذیرش	0.728	0.924	0.750	0.511	برنامه کسب و کار (شامل ریسک‌های بااهمیت سه سال آینده)	۳-۸-۱-۲۰
پذیرش	0.717	0.913	0.739	0.500	سیاست‌ها و رویه‌های پشتیبانی‌کننده‌ای که به روشنی نقش‌ها، مسئولیت‌ها، و ساختارهای گزارشگری رسمی را برای مدیریت ریسک‌های بااهمیت در کل شرکت، تعریف و مستند نموده‌اند.	۴-۸-۱-۲۰
پذیرش	0.732	0.924	0.761	0.511	فرایند ارزیابی داخلی کفایت سرمایه	۵-۸-۱-۲۰
رد	0.699	0.902	0.717	0.478	سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت که در شرایط عادی و غیرعادی برای اندازه‌گیری، ارزیابی و گزارشگری همه ریسک‌های بااهمیت در کل شرکت کافی باشد	۶-۸-۱-۲۰
پذیرش	0.793	0.978	0.826	0.576	فرایند بازبینی شرکت بیمه که اطمینان دهد چارچوب مدیریت ریسک در شناسایی، اندازه‌گیری، ارزیابی، گزارشگری، کنترل یا کاهش ریسک‌های بااهمیت موثر است.	۷-۸-۱-۲۰

					ماهیت فعالیت و کسب و کار موسسه بیمه	۲-۲۰
پذیرش	0.768	0.946	0.804	0.554	تجزیه و تحلیل رشته‌های کسب و کار، نوع محصولات ارائه شده، بیمه شدگان و محل کسب و کار	۱-۲-۲۰
رد	0.667	0.880	0.685	0.435	تجزیه و تحلیل مدل‌های توزیع (شبکه فروش)	۲-۲-۲۰
رد	0.674	0.891	0.685	0.446	تعامل با مدیریت جهت کسب اطلاعات و درک عمیق تر برنامه‌های تجاری فعلی و آتی	۳-۲-۲۰
پذیرش	0.736	0.935	0.761	0.511	تجزیه و تحلیل قراردادهای بااهمیت	۴-۲-۲۰
رد	0.685	0.891	0.707	0.457	تجزیه و تحلیل سیاست‌های فروش و بازاریابی موسسه بیمه به ویژه شرایط بیمه‌نامه و کارمزد پرداختی به واسطه‌ها	۵-۲-۲۰
پذیرش	0.793	0.957	0.837	0.587	ارزیابی پوشش اتکایی از منظر توانگری مالی موسسه بیمه و ریسک‌های تحت پوشش	۶-۲-۲۰
روابط با واحدهای تجاری خارجی						۲۰-۳
پذیرش	0.736	0.902	0.772	0.533	صورت‌های مالی حسابرسی شده و تعهدات خارج از ترازنامه	۱-۳-۲۰
پذیرش	0.783	0.946	0.826	0.576	تسویه مطالبات و محاسبه ذخایر فنی مطابق مقررات جاری	۲-۳-۲۰
پذیرش	0.728	0.935	0.750	0.500	تجزیه و تحلیل عملیات و نتایج مالی بر حسب رشته‌های کسب و کار	۳-۳-۲۰
پذیرش	0.815	0.978	0.859	0.609	سیاست سرمایه‌گذاری و دارایی‌های نگهداری شده برای پوشش ذخایر فنی	۴-۳-۲۰
پذیرش	0.768	0.924	0.815	0.565	ارزشیابی سرمایه‌گذاری‌های موسسه بیمه	۵-۳-۲۰
پذیرش	0.707	0.902	0.728	0.489	دعای له و علیه موسسه بیمه	۶-۳-۲۰
پذیرش	0.743	0.935	0.772	0.522	تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی پیش بینی شده در رابطه با آخرین نتایج و برنامه‌های مدیریتی	۷-۳-۲۰

بحث و نتایج پژوهش

					رفتار منصفانه موسسه بیمه با بیمه‌گذاران (مشتریان)	۴-۲۰
رد	0.699	0.913	0.717	0.467	ارزیابی فرهنگ بیمه‌گر در رابطه با رفتار با مشتری از جمله میزانی که راهبری، حاکمیت، مدیریت عملکرد و استخدام موسسه بیمه، سیاست‌های رسیدگی به شکایات و شیوه‌های پاداش، فرهنگ رفتار منصفانه با مشتریان را نشان می‌دهد.	۱-۴-۲۰
پذیرش	0.707	0.913	0.728	0.478	چگونگی شناسایی، مدیریت و کاهش تضاد منافع با مشتریان	۲-۴-۲۰
رد	0.699	0.913	0.717	0.467	نحوه طراحی و توزیع محصولات برای اطمینان از برآوردن خواسته‌ها و نیازهای مشتریان	۳-۴-۲۰
رد	0.674	0.870	0.685	0.467	کفایت، تناسب و به موقع بودن اطلاعات و توصیه‌های داده شده به مشتریان	۴-۴-۲۰
پذیرش	0.761	0.913	0.804	0.565	بررسی مدیریت و زمانبندی خسارات و سایر پرداخت‌ها	۵-۴-۲۰
پذیرش	0.710	0.880	0.739	0.511	نحوه رسیدگی، تواتر و ماهیت شکایات، اختلافات و دعاوی با مشتریان	۶-۴-۲۰
رد	0.699	0.870	0.728	0.500	جهت ارزیابی صحت و اعتبار اطلاعات گزارش و افشاء شده توسط موسسه بیمه، نهاد ناظر می‌تواند از خدمات حسابرسان مستقل و اکچوئری‌ها استفاده کند.	۲۱
رد	0.663	0.859	0.685	0.446	علاوه بر نظارت خارج از محل توسط نهاد ناظر، مکانیزم بازرسی در محل نیز جهت بررسی الزامات گزارشگری و افشای اطلاعات رعایت شده توسط موسسه بیمه می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.	۲۲
رد	0.678	0.891	0.696	0.446	نهاد ناظر هدف، محدوده و زمان بازرسی در محل برای موسسه بیمه را باید تعیین نماید و برنامه‌های کاری مربوط را مشخص کند.	۲۳
پذیرش	0.707	0.902	0.728	0.489	نهاد ناظر می‌بایست در اسرع وقت در مورد یافته‌های مربوط به بررسی نظارتی و نیاز به هر گونه اقدام پیشگیرانه یا اصلاحی با موسسه بیمه مذاکره کند.	۲۴

رد	0.681	0.891	0.696	0.457	میان‌گزارشگری با هدف نظارتی، با افشای عمومی اطلاعات تفاوت وجود دارد. این تفاوت‌ها باید در صورت امکان در اطلاعات گزارش شده، توضیح داده شود.	۲۵
پذیرش	0.746	0.924	0.772	0.543	نهاد ناظر در تعیین الزامات افشا باید اطلاعات خصوصی و محرمانه را در نظر گرفته و تعادل مناسبی میان نیاز به افشای معنادار و حفاظت از اطلاعات خصوصی و محرمانه ایجاد کند.	۲۶
					نهاد ناظر در تدوین الزامات افشا باید بررسی کند که این افشاها:	۲۷
پذیرش	0.739	0.913	0.772	0.533	به راحتی در دسترس و به روز باشد	۱-۲۷
پذیرش	0.775	0.935	0.815	0.576	جامع، قابل اتکا و معنادار باشد.	۲-۲۷
پذیرش	0.786	0.946	0.826	0.587	میان بیمه‌گران مختلف فعال در بازار مشابه، قابل مقایسه باشد.	۳-۲۷
پذیرش	0.761	0.935	0.793	0.554	در طول زمان دارای ثبات رویه باشد.	۴-۲۷
پذیرش	0.764	0.935	0.804	0.554	تجمیع یا تفکیک شود تا اطلاعات مفید مبهم نباشد.	۵-۲۷

					تا چه میزان با ابعاد افشای عمومی اطلاعات به شرح ذیل موافق هستید:	۲۸
پذیرش	0.801	0.957	0.848	0.598	مشخصات شرکت	۱-۲۸
پذیرش	0.732	0.913	0.761	0.522	ماهیت کسب و کار شرکت	۱-۱-۲۸
پذیرش	0.728	0.935	0.750	0.500	ساختار راهبردی شرکت	۲-۱-۲۸
پذیرش	0.725	0.924	0.750	0.500	بخش‌های کلیدی کسب و کار	۳-۱-۲۸
رد	0.659	0.870	0.674	0.435	محیط خارجی که شرکت در آن فعالیت می‌کند	۴-۱-۲۸
پذیرش	0.725	0.935	0.739	0.500	استراتژی‌های دستیابی به اهداف	۵-۱-۲۸
پذیرش	0.746	0.924	0.783	0.533	چارچوب راهبردی شرکتی	۲-۲۸
رد	0.638	0.848	0.652	0.413	اطلاعات جامع در خصوص کنترل‌های داخلی	۱-۲-۲۸
پذیرش	0.714	0.902	0.739	0.500	اطلاعات جامع در خصوص نظام مدیریت ریسک	۲-۲-۲۸
رد	0.696	0.902	0.717	0.467	نحوه سازماندهی فعالیت های کلیدی تجاری و عملکردهای کنترلی و مکانیزم مورد استفاده توسط هیئت مدیره برای نظارت بر این فعالیت‌ها	۳-۲-۲۸
رد	0.670	0.880	0.685	0.446	خط مشی فعالیت برون سپاری شده و نحوه نظارت و پاسخگویی بر فعالیت یا عملکرد برون سپاری شده	۴-۲-۲۸
پذیرش	0.746	0.913	0.783	0.543	ذخایر فنی	۳-۲۸
پذیرش	0.790	0.935	0.837	0.598	نحوه محاسبه ذخایر فنی و ارائه آن در صورت مالی	۱-۳-۲۸
پذیرش	0.736	0.913	0.772	0.522	سهم بیمه گران اتکایی از ذخایر فنی	۲-۳-۲۸
پذیرش	0.775	0.946	0.815	0.565	مفروضات استفاده شده در محاسبه ذخایر فنی و هر گونه تغییر در آنها با ذکر دلایل	۳-۳-۲۸
پذیرش	0.717	0.913	0.739	0.500	سناریوهای احتمالی و مدل های مورد استفاده جهت محاسبه ذخایر فنی	۴-۳-۲۸
پذیرش	0.772	0.957	0.804	0.554	ابزارهای مالی و دیگر سرمایه گذاری ها	۴-۲۸
پذیرش	0.793	0.957	0.837	0.587	ریسک های در معرض بیمه گری	۵-۲۸
پذیرش	0.783	0.967	0.815	0.565	ماهیت، مقیاس و پیچیدگی ریسک های ناشی از قراردادهای بیمه	۱-۵-۲۸
پذیرش	0.736	0.935	0.761	0.511	اهداف و سیاست های مدیریت ریسک بیمه گر	۲-۵-۲۸
پذیرش	0.786	0.957	0.826	0.576	مدل ها و تکنیک های مدیریت ریسک بیمه(شامل فرآیندهای صدور)	۳-۵-۲۸
پذیرش	0.721	0.924	0.739	0.500	تمرکز ریسک بیمه بر حسب حوزه جغرافیایی، بخش اقتصادی و ..	۴-۵-۲۸
					استفاده از بیمه اتکایی یا سایر اشکال انتقال ریسک شامل عناصر اطلاعاتی ذیل:	۵-۵-۲۸
پذیرش	0.761	0.946	0.793	0.543	کیفیت اعتباری بیمه گران اتکایی، به عنوان مثال؛ با گروه‌بندی دارایی‌های بیمه اتکایی (Reinsurance assets) بر اساس رتبه اعتباری	۱-۵-۵-۲۸
پذیرش	0.772	0.957	0.804	0.554	تمرکز ریسک اعتباری دارایی‌های بیمه اتکایی	۲-۵-۵-۲۸
پذیرش	0.707	0.913	0.728	0.478	ماهیت و میزان وثیقه نگهداری شده در برابر دارایی‌های بیمه اتکایی	۳-۵-۵-۲۸
پذیرش	0.725	0.924	0.750	0.500	توسعه دارایی‌های بیمه اتکایی در طول زمان	۴-۵-۵-۲۸
پذیرش	0.746	0.913	0.783	0.543	تجزیه سنی مطالبات از بیمه گران اتکایی در مورد خسارت‌های تسویه شده	۵-۵-۵-۲۸
رد	0.692	0.902	0.707	0.467	تعداد بیمه‌گران اتکایی و ارائه نسبت‌های تمرکز (نسبت‌های تمرکز: نسبت مجموع حق بیمه‌های واگذاری به بزرگترین بیمه‌گران اتکایی به کل حق بیمه اتکایی واگذاری)	۶-۵-۲۸

پذیرش	0.743	0.913	0.783	0.533	ریسک‌های در معرض سرمایه گذاری	۶-۲۸
پذیرش	0.764	0.935	0.804	0.554	ریسک نرخ ارز	۱-۶-۲۸
پذیرش	0.786	0.957	0.826	0.576	ریسک بازار	۲-۶-۲۸
پذیرش	0.757	0.935	0.793	0.543	ریسک اعتباری	۳-۶-۲۸
پذیرش	0.746	0.946	0.772	0.522	ریسک تمرکز	۴-۶-۲۸
پذیرش	0.750	0.935	0.783	0.533	خرید و فروش‌های انجام شده در طول یک دوره گزارشگری برای هر طبقه دارایی به عنوان شاخصی از گردش مالی	۵-۶-۲۸
پذیرش	0.783	0.967	0.815	0.565	سیاست شرکت در خصوص استفاده از ابزارهای مشتقه برای پوشش ریسک سرمایه‌گذاری	۶-۶-۲۸
پذیرش	0.750	0.935	0.783	0.533	استفاده از آزمون‌های استرس یا تحلیل حساسیت در خصوص اثرات ریسک‌های در معرض سرمایه‌گذاری	۷-۶-۲۸
پذیرش	0.703	0.913	0.728	0.467	مدل، فرآیند و انواع مفروضات مورد استفاده	۸-۶-۲۸
پذیرش	0.797	0.957	0.837	0.598	ریسک‌های نقدینگی	۷-۲۸
پذیرش	0.717	0.924	0.739	0.489	اطلاعات کمی در مورد منابع و استفاده‌های بیمه‌گر از نقدینگی، با ملاحظه ویژگی‌های نقدشوندگی دارایی‌ها و بدهی‌ها	۱-۷-۲۸
رد	0.652	0.880	0.663	0.413	اطلاعات کیفی در خصوص ریسک‌های در معرض نقدینگی، استراتژی‌های مدیریت، سیاست‌ها و فرآیندهای موسسه بیمه	۲-۷-۲۸
پذیرش	0.707	0.924	0.717	0.478	رویدادهای قابل پیش بینی تاثیرگذار بر بهبود یا وخامت وضعیت نقدینگی	۳-۷-۲۸
پذیرش	0.783	0.935	0.826	0.587	مدیریت دارایی-بدهی	۸-۲۸
پذیرش	0.717	0.924	0.739	0.489	مدیریت دارایی-بدهی در مجموع و در صورت لزوم در سطوح بخش بندی و تفکیک شده	۱-۸-۲۸
پذیرش	0.707	0.913	0.728	0.478	مفروضات کلیدی مورد استفاده در اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها برای اهداف مدیریت دارایی-بدهی	۲-۸-۲۸
پذیرش	0.746	0.946	0.772	0.522	هر سرمایه و یا ذخایری که در نتیجه عدم تطابق بین دارایی‌ها و بدهی‌ها نگه داشته می‌شود	۳-۸-۲۸

پذیرش	0.841	0.967	0.902	0.652	کفایت سرمایه(توانگری)	۹-۲۸
پذیرش	0.772	0.924	0.815	0.576	اهداف، سیاست‌ها و فرآیندهای شرکت بیمه برای مدیریت سرمایه و ارزیابی کفایت سرمایه	۱-۹-۲۸
پذیرش	0.746	0.913	0.783	0.543	اطلاعات در خصوص الزامات توانگری	۲-۹-۲۸
پذیرش	0.743	0.913	0.772	0.543	سرمایه موجود برای پوشش الزامات سرمایه نظارتی	۳-۹-۲۸
پذیرش	0.793	0.946	0.837	0.598	عملکرد مالی	۱۰-۲۸
پذیرش	0.710	0.902	0.728	0.500	تجزیه و تحلیل سودآوری بر حسب رشته های کسب و کار و ...	۱-۱۰-۲۸
پذیرش	0.761	0.935	0.793	0.554	آمار خسارت شامل تعداد خسارت، میانگین اندازه خسارت، توسعه خسارت	۲-۱۰-۲۸
پذیرش	0.793	0.946	0.837	0.598	عملکرد سرمایه‌گذاری	۳-۱۰-۲۸
پذیرش	0.779	0.946	0.815	0.576	نسبت‌های مالی متداول در حوزه مورد فعالیت موسسه بیمه	۴-۱۰-۲۸
پذیرش	0.855	0.989	0.913	0.663	پایداری شرکتی	۱۱-۲۸
پذیرش	0.732	0.902	0.761	0.533	گزارشگری و افشاء فعالیت‌های موسسه بیمه در بعد اقتصادی	۱-۱۱-۲۸
پذیرش	0.710	0.913	0.728	0.489	گزارشگری و افشاء فعالیت‌های موسسه بیمه در بعد زیست محیطی	۲-۱۱-۲۸
رد	0.688	0.891	0.707	0.467	گزارشگری و افشاء فعالیت‌های موسسه بیمه در بعد اجتماعی	۳-۱۱-۲۸

جمع بندی و پیشنهادهای

این پژوهش به تدوین چارچوب و مؤلفه‌های گزارشگری و افشای اطلاعات در صنعت بیمه پرداخته است. ابتدا چالش‌های آیین‌نامه ۸۸ شناسایی و پرسشنامه‌ای با ۲۸ گزاره اصلی در سه بعد "مفاهیم بنیادی"، "اصول اساسی در تعیین الزامات گزارشگری و افشا"، و "شاخص‌های گزارشگری و افشای عمومی اطلاعات" طراحی شد.

مفاهیم بنیادی: اطلاعات باید مربوط، قابل اتکا، قابل مقایسه و قابل فهم باشد. عبارت "افشای اطلاعات" به "افشای عمومی اطلاعات" تغییر یافت تا هدف ارائه اطلاعات مشخص‌تر شود.

اصول اساسی گزارشگری و افشا: بر تدوین چارچوب دقیق نظارت، ارتباط مستمر میان نهاد ناظر و مؤسسات بیمه، و سطح‌بندی و زمان‌بندی اطلاعات بر اساس اهمیت آن‌ها تأکید شد. همچنین، چارچوب نظارتی باید شامل ارزیابی ریسک‌ها و به‌روزرسانی بر اساس روندهای نوظهور باشد.

شاخص‌های گزارشگری: اهمیت گزارشگری راهبری شرکتی شامل مدیریت ریسک، سیستم‌های کنترل داخلی، ساختار مالکیت و منابع تأمین مالی مورد تأکید قرار گرفت. همچنین، گزارشگری چارچوب مدیریت ریسک، روابط تجاری خارجی و رفتار منصفانه با بیمه‌گذاران نیز از الزامات مهم شناخته شد.

افشای عمومی اطلاعات: شامل مشخصات شرکت، راهبری شرکتی، ذخایر فنی، ابزارهای مالی، ریسک‌ها، نقدینگی، مدیریت دارایی و بدهی، کفایت سرمایه و عملکرد مالی می‌شود. اطلاعات کمی مربوط به نقدینگی، تطابق دارایی و بدهی، و کفایت سرمایه برای ارتقای شفافیت و مدیریت بهتر پیشنهاد شد.

در راستای بهبود فرآیندهای نظارتی، افزایش شفافیت و کیفیت اطلاعات جهت مقاصد گزارشگری و افشا، پیشنهادات به شرح ذیل است:

- تعریف یک پایگاه اطلاعاتی جامع برای مقاصد گزارشگری و افشای عمومی اطلاعات
- سطح بندی اطلاعات و زمان بندی دقیق گزارشگری و افشا متناسب با آن
- بازنگری مولفه های گزارشگری و افشای عمومی اطلاعات
- تدوین دستورالعمل کاربردی برای آیین نامه، که مشخص کننده دقیق عناصر گزارشگری و افشا باشد، جهت ایجاد شفافیت بیشتر و افزایش قابلیت مقایسه بین موسسات بیمه.
- تدوین چارچوب نظارتی: طراحی و اعمال برنامه های نظارتی، تدوین دستورالعمل های مستند و روش های کمی و کیفی برای ارزیابی رعایت الزامات گزارشگری و افشا، ارتباط مستقیم با حسابرس، تعیین شرایط مداخله و به روز رسانی چارچوب نظارت
- توسعه ارتباط مستقیم با حسابرسان مستقل شرکت ها جهت روشن شدن برخی ابهامات
- توسعه ارتباط با سازمان بورس و اوراق بهادار جهت جلوگیری از گردآوری چندباره اطلاعات برای شرکت های بیمه پذیرفته شده در بورس
- برگزاری دوره آموزش و توانمندسازی کارکنان جهت ارتقاء دانش و مهارت های لازم برای گزارشگری و افشای اطلاعات
- تعیین شاخص های عملکردی مثبت در گزارشگری و افشا (از قبیل به هنگام نمودن گزارش ها و...) و شمول آنها در ارزیابی های نهاد ناظر
- همکاری در تاسیس نهاد رتبه بندی خاص شرکت های بیمه
- استفاده از سوابق ارزیابی عملکرد مدیران شرکت های بیمه در تایید صلاحیت حرفه ای آنان
- الزام به بهبود سیستم های اطلاعاتی مدیریت ریسک به منظور ارزیابی و کنترل موثرتر ریسک ها.

سپاس فراوان از عنایت و توجہ شما

